№ 26. 4 თებერვალი, შაბათი. 1866—1884 4 თებერვალი, შაბათი. № 26.

«დროების» რედაქცია—სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, 1-ლი კლასიკური გიმნაზიის უკან.

ხელის-მოწერა მიიღება ტფილისში რედაქციაშივე, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში, გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ редакцію «Дроэба»

ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით—8 მ. 50 კ.; 10 თვით—8 მ.; 9 თვით—7 მ. 50 კ., 8 თვით—7 მან.; 7 თვით—6 მ.; 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 კ.; 4 თვ.—4 მ.; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

გამოდის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე რვა კაპ. განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი

დროების ფასი პირველი თებერვლიდამ წლის დამლევამდე 8 მანათი და 50 კაპ.

არწრუნის თეატრი.

კვირას, 5 თებერვალს

ბენეფისი მ. მ. მძინაროვისა

ქართული დრამატიული დასის ამხანაგობისაგან წარმოდგენილი იქნება

I

მისანი

კომედ. 3 მოქმ. თხზ. ბ. უმიკაშვილისა.

II

ბაიყუში

კომედ. 2 მოქმ. თხზ. ა. ცაგარელისა.

დასაწყისი 8 საათზედ. (2—1)

აფ. კონსტანტინე სოლომონის-ძე დიდებულიძე ამით ვაცხადებ, რომ ვსწერ ყოვლ გვარ არზებსა და ვაწარმოებ ყოვლ გვარ სისხლის სამართლის წესით საწარმოებელ საქმეებსა, აგრეთვე ზოგიერთა სამოქალაქო საქმეებსაც მომრიგებელ მოსამართლეებთან. ღარიბთათვის უფასოთ. მუდმივ ვიმყოფები ქ. დუშეთში, კნ. გოგიევის სახლებში. (2—1)

გორის უეზდის კეთილშობილთა წინამძღოლი

აცხადებს და უმორჩილესად სთხოვს უეზდის თავადთ და აზნაურთ მობრძანდენ ქ. გორს თებერვლის 5 დღესა, ათ საათზე, უეზდის კეთილშობილთა კრებაზე, რომელზედაც იქნება სალაპარაკოდ შემდეგი საგნები; 1) განაწილება ფულისა თავად-აზნაურზე, აღსაძზრდელათ მათი შვილებისა. 2) განაწილება ფულისა შესანახად დეპუტატის კრების და წინამძღოლების კანცელარიისა, და 3) მოსალაპარაკებლად თავიანთ საჭიროებაზე და სასარგებლო საგნებზე. (3—3)

მოსწავლეთათვის იაფი სასადილოების გამართვის თაობაზე.

ტფილისი, 4 თებერვალს.

ტფილისის პირველი კლასიკური გიმნაზიის ღარიბ მოსწავლეთა დამხმარებელმა საზოგადოებამ განიძრახა იაფი სასადილოების გამართვა იმ მოსწავლეთათვის, რომელნიც მოკლებულნი არიან იაფს და მარგებელს სასმელ-საჭმელს. ესრეთი განძრახვა ხსენებული საზოგადოებისა გამოიწვია იმ გარემოებამ, რომ ტფილისში ღარიბ მოსწავლეთა რიცხვი დღითი-დღე მატულობს; ამათ არა აქვთ საკმარისი ღონისძიება რიგიანად შეინახონ თავი; მშობლებთანა და ნათესავებთან მოშორებულნი, ისინი მოკლებულნი არიან მშობლიურს ყურადღებას, იძულებულნი—იცხოვრონ ცუდ სადგომებში და იარონ პურის საჭმელად ისეთს სასადილოებში, რომლებშიაც, უმეტეს ნაწილად, გროვდება საეჭვო ზნეობის ხალხი. ეს გარემოება, რასაკვირველია, ცუდად მოქმედობს მოსწავლეთა ზნეობაზე, ჯანმრთელობაზე და, მაშასადამე, მათ წარმატებაზე სწავლაში. მოსწავლეთა ესრეთი არა სანატრელი მდგომარეობა მეტად საგრძნობელია ისეთს დიდს ქალაქში, როგორიც ტფილისია. დღემდის არც საზოგადოებას, არც იმ უწყებას, რომელთანაც პირდაპირი დამოკიდებულება აქვს მოსწავლე თაობას, არაფერი უფიქრია მოსწავლეთა საზარელ მდგომარეობაზე და, მაშასადამე, არც არაფერი გაუკეთებია.

ბონში შესული საზოგადოება, რომელიც საკუთარ მომავალზე ჰფიქრობს, უნდა ცდილობდეს რიგიანად აღზარდოს თვისი მოზარდი თაობა და შეძლებისამებრ ააცდინოს მას ყოველივე, რაიცა ხელს უშლის მოზარდი თაობის წარმატებას. ჩვენდა სამწუხაროდ, მხოლოდ უმცირესი ნაწილი ჩვენი საზოგადოებისა დაკვირვებია მოსწავლეთა მდგომარეობას და შეუგნია, თუ რა ცუდი გავლენა აქვს მოსწავლე თაობაზე სიღარიბეს და საზოგადოდ არა რიგიანად მოწყობილს ცხოვრებას. თამამად შეგვიძლიან ვთქვათ, რომ უმეტესი ნაწილი საზოგადოებისა ერთობ ნაკლებადა ჰფიქრობს მოსწავლეთა მდგომარეობაზე. დავაკვირდეთ პირველი გიმნაზიის ღარიბ მოსწავლეთა დამხმარებელ საზოგადოების მდგომარეობას და მოღვაწეობას, და ყველანი დაგვეთანხმებიან, რომ იმას ჯერჯერობით თითქმის არა მოუქმედებია-რა მოსწავლეთა მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

დამხმარებელი საზოგადოება მოკლებულია საკმარისს ნივთიერს საშუალებას, რაიცა, რასაკვირველია, წარმოსდგება საზოგადოების გულგრილობისა და დაუდევრობისაგან. ძირითადი თანხა დამხმარებელი საზოგადოებისა არ აღემატება 500 მან., მაშასადამე, საზოგადოების მოღვაწეობა მოქცეულია ერთობ ვიწრო კალაპოტში. აი ამისთანა მცირე საშუალების მქონე საზოგადოებას განუზრახავს მოსწავლეთათვის შემწეობის აღმოჩენა იაფი სასადილოს დაარსებით. რა და როგორ უნდა გაარიგოს მან თავის აზრის განსახორციელებლად? ეს კითხვა დადგენილ და გარჩეულ იქმნა «საზოგადოების» სხდომაზე ამ თვის 29-ს. მკითხველს ეხსომება, თუ რა დაადგინა საზოგადოებამ და რა საბუთებით ხელმძღვანელობდა იგი. საზოგადოებამ ხელმოკლეობისა და სხვა ზოგიერთა მიზეზთა გამო თვითონ ვერ იკისრა სასადილოების გამართვა. ამიტომაც საუკეთესოდ სცნო ზოგიერთა სასადილოების პატრონთაგან ამორჩევა უფრო კეთილ-სინიდისიერი კაცისა, რომელიც საზოგადოებისაგან სუბსიდიას მიიღებს და იკისრებს იაფი სასადილოს გამართვას მოსწავლეთათვის იმ რიგზე, როგორსაც დამხმარებელი საზოგადოება ისურვებს.

თუმცა საზოგადოებას ჰქონდა საბუთი ესრეთი გარდაწყვეტილების დადგენისათვის, მაგრამ ისიც უნდა ვთქვათ, რომ იგი ამ ზომით ვერ მიაღწევს თავის დანიშნულებას. ქველმოქმედებითი საქმის მარტო ვაჭრულს ნიადაგზე დამყარებით დამხმარებელი საზოგადოება ვერ განახორციელებს კეთილს აზრს, რადგანაც ადამიანის კეთილ-სინიდისიერობის გამოკვლევა, მეტადრე ვაჭრულს საქმეში, ერთობ ძნელი საქმეა; გარდა ამისა, ნორმალური კონტროლის დადგენა მოსწავლეებზე სასწავლებელთ გარეშე მეტად საძნელოა და თითქმის მოუხერხებელიც. ამიტომაც ის ზომა, რომელიც საზოგადოებას საუკეთესოდ უცვნია, ჩვენ ფუჭად მიგვაჩნია. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ შესაძლებელია სხვა რიგად საქმის მოწყობაც: ყოველს დიდს სასწავლებელში არის პატარა ბუფეტი, რომელშიაც მოსწავლეები ყიდულობენ საუზმეს; როგორც ვიცით, ამ ბუფეტის პატრონებს კარგი შემოსავალი აქვთ. ბუფეტის პატრონები დიდის სიამოვნებით იკისრებენ იაფი სასადილოს გამართვას მოსწავლეთათვის, თუ რომ დამხმარებელი საზოგადოება ან თვით სასწავლებელიც ცოტაოდენს შეღავათს აღმოუჩენენ მათ. საზოგადოებას შეუძლიან ცოტაოდენი სუბსიდია დაუნიშნოს ბუფეთის პატრონსა, სასწავლებელს შეუძლიან უფასოდ მისცეს ერთერთი ოთახი. ამ შემთხვევაში მოსწავლეები სრულიად

«დროების» ფელეტონი, 4 თებერვ.

სამშვილდე.

(დასასრული*)

ვიარეთ სოფელი სამშვილდე; ჩავექანენით თავქვე—ჩვენ ჩავდიოდით ჭივჭავის ხევში, რომელიც სამშვილდის ციხეს ჩაუდის ჩრდილოეთით. ხევი ღრმად არის კლდეებში ჩაჭრილი და რამდენიც უფრო უახლოვდება ქცის ხევს, იმდენი სიღრმე ემატება; ხევსა აქვს ორასი მხარი სიღრმე. მაღალი ბროლის-კლდოვანი ხევის პირები თეთრად გამოჩანდენ. ხევში და გზის პირებზე ბლომად ეყარა მთიდამ ჩამოცვენილი დაკუთხული ბროლი. გავედით პატარა მდინარეს; ავიარეთ კლდოვანივე აღმართი. ჩვენ წინ გამოჩნდა პატარა ვაკე, რომელიც აღმოსავლეთისკენ თან-და-თან ვიწროვდებოდა და თავდებოდა მწვეტ-კუთხედ იქ, სადაც ჭივჭავა ერთვის ხრამს. ეს პაწაწა ვაკე არის ძველი სამშვილდე. ქედლის ნანგრევნი და გაფანტული ლოდები ცხადად გვიჩვენებდენ გარეთი ციხის ზღუდის ალაგს. შევვლეთ ნანგრევნი; შევედით ციხეში.

გარეთი ციხის შესავალთან სდგას ქვის მცირე ეკლესია, რომელსაც ჩაჰკონოდა ფოთოლი და დროებისაგან ხელ-დარეულს, დავიწყებულს მხოლოდ ის ანუგეშებდა. ეკლესიის კარის ზღუდეზე გადადებულ დიდ ქვაზე აწერია: «ნებითა ღვთისათა და ბძანებითა მეფის ვახტანგისათა და ხელის აპყრობითა მემცხედრისა მისისა და დედოფლისა ელენესითა მე, მისმა გამჩენმა ზ-ლიხან, აღვაშენე საყდარი ესე ჩ-ის ბიორდის სახსრად სულისა ჩემისა. ვინც წაიკითხოთ, ლოცვა ჰყავით ჩემ ცოდვილისათვის. ქ. ვ-ნ ს-ა ტ-ნი».

ამ ეკლესიის კარგა ქვეით, აღმოსავლეთის მხარეს, სდგას მეორე ეკლესია, რომელიც ჯერეც არ არის დავიწყებული გულმოდგინე ერისაგან. ამ ეკლესიის შუაში ამართულია ქვა სიმაღლით ერთ საჟენზე ცოტა მეტი, სიგანით ერთ არშინზე მეტი. ქვაზე ამოჭრილია ჯვარი; ჯვარის ფთებ ზევიდან და ქვეშ არის ნაწერი, მაგრამ ვერ გავარჩიე, რა ენაზე. ქვა შემოსილია ალაბანით და ნაქსოვი ფარჩებით. ამ ქვას ხალხი აწერს სასწაულთ-მოქმედების ძალას და შეუდგენია მასზე შემდეგი ლეგენდა:

ყოფილა დრო, როდესაც ქართველთაგან სჯულის გადამაველობას მიუღწევია იმ ზომამდინ, რომ ძლიერ განურისხებია საქრისტიანოს ღმობიერი მფარველი ღვთისმშობელი მარიამ. განრისხებული ქალწული სჩვენებია სიზმრად სამშვილდის მღვდელს და უბძანებია: ვიწყებ ამოსვლას დედამიწიდამ ქვის-სახით და უკეთუ ერი არ მოიქცევა, აღვიზრდები ზეცამდი და დავაქცევ საქართველოს. მართლაც, მეორე დღეს მიწიდამ დაუწყვია ამოზდა ქვას... განცვიფრებულ ხალხს, გაუგია რა მღვდლისაგან, თუ რას ნიშნავს ეს მოვლენა, მოუნანია და ნიშნად სინანულისა გარდაუშენებია ამომავალ ქვაზე ეკლესია. ქვის ზრდა შეჩერებულა. საქართველო გადარჩენილა....

ამ ეკლესიის მარცხენა კედელში დატანებულია ქვის ემბაზი სიგრძით

*) იხ. «დროება» № 25.

დაშორებულნი იქნებოდენ საქვეოზნეობის ხალხისაგან; კონტროლიც ერთობ მცირე დასჭირდებოდათ და ადვილი მოსაწყობიც იქნებოდა. ჩვენ ეს ზომა საუკეთესოდ მიგვაჩნია და ვფიქრობთ, რომ თვით დამხმარებელი საზოგადოებისათვისაც თვისი ხელმოკლეობისა გამო უფრო ადვილად შესასრულებელი იქნებოდა.

ეს აზრი საზოგადოების წარსულს სხდომაზე გაკვრით გამოითქვა, მაგრამ ზოგიერთა სასწავლებლების წარმომადგენლებმა უარი სთქვეს მასზე, რადგანაც სასადილოების სასწავლებლის სადგომში გამართვა მეტს შრომას და დროს მოინდომებს ჩვენის მხრითაო. ჩვენ კი ვფიქრობთ, რომ სასწავლებელთა წარმომადგენლებს რომ მომეტებული გულ-მტკივნეულობა გამოეჩინათ ღარიბ მოსწავლეთათვის, საქმეც ადვილად გარიგდებოდა, რადგანაც სასადილოების გამართვა სასწავლებლის სადგომში მათ ხელს არაფერში შეუშლიდა; სასწავლებლის გარეშე კი სასადილოების გამართვა, ჩვენის აზრით, მეტს დროსა და შრომას მოითხოვს, როგორც თვით გიმნაზიის წარმომადგენელთაგან, აგრეთვე დამხმარებელი საზოგადოების წევრთაგან.

შინაური ქრონიკა

≈≈ თუმცა თბილისში ტამოჟნის მოხელენი ცხარედ ეკიდებიან თავიანთ მოვალეობას, მაგრამ არც ბათუმის მეტამოჟნენი ჩამორჩებიან უკან. აი ერთი მაგალითი ამ უკანასკნელთა ერთგულებისა და მუყაითობისა: ამას წინად ერთს ვაჭარს ბათუმის მაზრაში უყიდნია ასი ტომარა კაკალი როსტოვში წასაღებად. სიფთხილისათვის აულია მოწმობა მამასახლისისა, ოლქის უფროსისა და, მგონი, კიდევ «ზასტავის» ზედამხედველისა მასზედ, რომ ეს კაკალი ბათუმის მაზრაშია მოსული და უცხო-ქვეყნის საქონელი არ არის, მაგრამ მოწმობებს ვერაფერი უშველიათ და მეტამოჟნეთ ეს კაკალი წაურთმევიათ, როგორც კონტრაბანდა. ვაჭარი ბევრსა ცდილა, აეცდინა თავის საქონლისათვის ეს რისხვა მეტამოჟნეთა, მაგრამ ცდა ამაოდ დარჩენია. როგორც შევიტყეთ ამ ვაჭრის მოსარჩლეს (ადვოკატს) ბ. ს—ოვს საქმე სასამართლოში გადუცია.

≈≈ ამ კვირია ინჟენერების უწყებას გადააქვს სენატში კასაციით ერთი საყურადღებო საქმე: ხსენებულს უწყებას უნდა მიეცა ერთის პირისათვის **158,000** მანათი, მაგრამ საქმე სასამართლომდის მისულა. სასამართლოს ინჟენერების უწყებისათვის გადაუწყვეტია გადახდა **185,000** მან. **158,000** მანათის მაგივრად. როგორცა ჰხედავს მკითხველი, გადაწყვეტილების წერის დროს ციფრებს შეუთამაშნიათ და ერთი-ერთმანეთის ალაგს დამსხდარან, და ამ უნებურს შეცდომას გადაწყვეტილების დამწერი მოსამართლისას **27,000** მანათი მეტი მიუნიჭებია მომჩივარისათვის, ვიდრე თითონა თხოულობდა. რასაკვირველია, ეს გარემოება კასაციის უმთავრეს საბუთად არის დასახელებული.

≈≈ ჩვენა გვწერენ: «29 იანვარს, მეზვერისა და ფარისეველის კვირას, მღვდელმა დიმიტრი ჯანაშვილმა დაიწყო ქადაგებების თქმა ანჩის-ხატის სობოროში. ხალხი ბლომად დადის და დიდის სიხარულით უგდებს ყურს, რადგან მისი სიტყვა ცოცხალია და გრძნობით სავსე. იგი დაჰპირდა ხალხს, რომ მოძღვრებას იტყვის ყოველ კვირას და დღესასწაულს დღეს ანჩის-ხატის სობოროში. თებერვლის ორს, უფლის მირქმის დღეს, მამა ჯანაშვილმა მეორე მოძღვრება უთხრა ხალხს. ღმერთმა ჰქნას, რომ ამისთანა მხნე და განათლებული მღვდლები ბევრი ჰყოლოდეს საქართველოსა».

≈≈ ბორიდგანა გვწერენ: «ძლივს ველირსენით ჩვენი ბორის რკინის ხიდის ნახვას და იმედია მალე დასრულდება კიდეც. მაგრამ, რაკი რკინის ხიდი გვიკეთდება, აქაური გამგეობა სრულიად ყურადღებას აღარ აქცევს ძველ ხიდსა, რომლიდგანაც იჯარა ძალიან კარგი შემოსდის; ხიდი სრულიად დალპა და მოიჯარადრე აქა-იქ ნაფოტებს აწყობს, რომ ნაკლებულება არ შეეტყოს. 25 იანვარს ერთი საწყალი კაცი ძლივს გადარჩა სიკვდილს თავის საპალნიანი ცხენით, რომელსაც ფეხი ჩაუვარდა და ძლივს ამოაღებინეს. თუ არა უშველეს-რა ამ ნაკლულევანებას, შეიძლება ხიფათი მოხდეს რამე».

≈≈ ჩვენი გაზეთის **21 №**-ში «შინაურ ქრონიკაში», სხვათა შორის, დაბეჭდილი იყო, ვითომც ბათუმის მომრიგებელი მსაჯულის თარჯიმანს ერთის აჭარელისათვის შვიდი მანეთი გამოერთმიოს და იმისათვის მსაჯულს გამოეგდოს სამსახურიდგან. ეს ცნობა უნებურად შეცდომით იყო მოხსენებული, რადგანაც იგი არ შეეხებოდა მსაჯულის თარჯიმანს, არამედ ამავე მსაჯულის მწერალს.

≈≈ ცხარედ მუშაობს ჩვენი სამეურნეო საზოგადოება, მაგრამ არ კი ვიცით, ამ მუშაობს შედეგი ექნება რამე თუ არა. თებერვლის დამდეგს პეტერბურგში უნდა შეუდგნენ აქციზის წესების გადახედვას და იქნება ამ საზოგადოების აზრმა ველარც-კი მიუსწროს. ამის გამო, საზოგადოება, რაც კი შეიძლება, ჩქარობს და ცხარობს. ერთ კვირაში სამი სხდომა ჯერედ მას არ უნახავს.

ხუთშაბათს საღამოზედ ისევ ისე შეუდგნენ კომისიის აზრის გარკვევას. კრებამ მიიღო, რომ ფორმალური წესები, რომელნიც ეხლა არსებობენ, მეტის-მეტად სამძიმონი არიან, რადგან ხალხმა არ იცის ის ენა, რომელსაც კანცელიარიებში ხმარობენ, გზები მეტად უვარგისნი არიან და გლეხ-კაცობისთვის ძნელია ამ გზებზედ შერეულ ხაზინებში სიარული ორიოდ თუნგი არაყის გამოხდისათვის ნება-რთვის ასაღებად. ამას გარდა, თუთის არაყს ერთბაშად კი არა ჰხდიან, ჰხდიან იმის კვალობაზედ, როგორც თუთა მწიფდება და პატრონმა მუდამ უნდა ხაზინაში იაროს ახალ-ახალი ნება-რთვის ასაღებად. ერთმა წარმოადგინა კიდეც მაგალითი, რომ გლეხ-კაცს **6** მანათიან მოწმობის აღებაში **2** მან. და **50** კაპ. მარტო არზაზედ და სხვა ფორმებზედ დაეხარჯაო.

თავმჯდომარემ გამოაცხადა,—ვინც თანახმა არა ხართ, რომ ეხლანდელი წესები ავიწროებენ წარმოებას, ფეხზე წამოდეგითო. წამოდგა მხოლოდ ერთი აქციზის ჩინოვნიკი და მას მიჰყვა მეორე—მგონია, ესეც აქციზის ჩინოვნიკი.

მასუკან კრებამ აღიარა, რომ ეს შემავიწროებელი წესები ისე არა მოქმედებენ დიდ წარმოებაზედ, როგორც წვრილზედ; რომ გლეხ-კაცობაში ბევრმა დაანება თავი არაყის ხდას და ეს წარმოება მხოლოდ იმ ალაგებში-ღაა, სადაც ნაწარმოები მარჯვედ საღდება.

ამ წინადადების წინააღმდეგაც ზემოხსენებულნი ორნი პირნი წარმოდგნენ.

ბოლოს კრება არ დასჯერდა ძველის დაწუნებას და შეუდგა აქციზის ახალი სისტემის გამოძებნას. კომისიის უმრავლესობა იმ აზრისა იყო—და ამ აზრსავე ადგა თავმჯდომარე კომისიისა ბ. ვინოგრადოვი,—რომ ავსტრიული წესი შემოვიღოთო, ე. ი. წარმოების სიდიდის კვალობაზედაო. ამ შემთხვევაში უნდა გამორკვეული იყოს ვადა წარმოებისა, მასალა, რისგანაც არაყსა ჰხდიან, ისიც და თუ რამოდენი ქვაბია, რამდენი იხდება და სხ.

ამ, მეტად სამძიმო და ძნელი, წესის წინააღმდეგ წაიკითხეს თავ-თავიანთი აზრები კომისიის უმცირესობის წევრთა—ბბ. ელიოზოვმა და ღამბაროვმა. პირველი ამტკიცებდა, რომ სჯობს ისეთი წესი შემოვიღოთ, რომელიც წარმოებას არ უშლიდეს, და თუ აქციზი აუცილებელია, იგი დაედოს წარმოებას კი არა, არამედ წარმოებისათვის საჭირო საგნებს: ან საარაყე ქვაბებს სიდიდის კვალობაზედ, ისე რომ ქვაბის პატრონს შეეძლოს, რამდენიც უნდა და როდესაც უნდა, ჰხადოს შემდეგ გადაწყვეტილი გადასახადის გაღებისა, ან ვენახებზედ და-

---

$3/4$, სიგანით $1/2$ არშინი; მარჯვნივ ასვენია ქვაზედ გამოჭრილი ჯვარი. ეკლესია კიდევ გვარიანად არის მოვლილი. ამ ეკლესიიდგან აღმოსავლეთისკენ კიდევ ეკლესიაა, მაგრამ უწმინდურად დაცული. გარშემო ბლომად არის გაფანტული საფლავის ქვები, რომლებზედაც მხოლოდ მშვილდისარია ამოჭრილი*). ხრამის ხევისკენ აწყვია ზედი-ზედ ოთხი უზარ-მაზარი ქვა; იქვე ჰგდია სიდიდით მათ შესაფერი გელაზი: აქ უნდა ყოფილიყო გამართული ზეთის სახდელი და ის დიდრონი ქვები ალბად ბერკეტის დასამაგრებლად ეწყვნენ. ხალხის ფანტაზია სხვა გვარად ჰხსნის ამ ქვების ამბავს.

ჰსცხოვრებდა, მოგვითხრობს ხალხი, სამშვილდეს კაცი, რომელსაც ჰყვანდა სამი შვილი. ამ სამ ძმას ჰყვანდათ ერთი და. ძმები შეიჯიბრნენ ღონეში: უფროსმა ძმამ მოიტანა დიდი ქვა და დაადგო; მეორემ მოჰკიდა მეორე არა ნაკლებ ქვას ხელი და შესდო პირველზე; მესამემ მესამე ქვა მოაქცია ზევიდამ. და ჯერ ღიმილით უმზერდა ძმების ვაჟკაცობის გამოჩენას, მერე მოავლო მეოთხე ქვას ხელი და სულ ზევით შეაგდო. ეს სამი შვილი იმ კაცისა და მათი და ისე გაითქვნენ შემდეგში, რომ მათგან დაედვა ციხესაც სახელი სამშვილდე:—სამი შვილი და მათი და=სამშვილ-და=სამშვილდე. ეს გვიამბო ერთმა იქაურმა მცხოვრებმა და, როდესაც ჩვენ ავუხსენით, რომ ციხის სახელი წარმოსდგება მშვილდისაგან, რომელიც ძველად საომარი იარაღი იყო, იმან ეჭვნეულად გაიქნია თავი.

ეხლა გარეთ ციხე მთლად ბოსტნებით და ვენახებით არის მოფენილი. ჭივჭავიდამ წამოღებული რუ ჰრწყავს უხვად დანთხეულ სისხლით ნასუქს მიწას. ხმალს აქ ბარისთვის დაუთმია ალაგი.

მცირე ველი, რომელიც შეადგენს გარეთ ციხეს, აღმოსავლეთისკენ იზღუდება შიგნით ციხის კედლით. კედელი შედარებით კარგად შენახულა; მეტადრე კარგად არიან შენახულნი ციხის შესავალის აქეთ-იქით აყვანილი ბურჯები. კარი აღარ შერჩენია ციხეს; მის მაგივრად ხარიხოებია გაწყობილი, რომ იქ შელალული საქონელი ველარ გამოვიდეს და ვენახები არ წაახდინოს. შევედით შიგნით ციხეში; მას ერთის მხრით ზღუდავს ხსენებული კედელი, რომელიც ჩასდევს თრიალოზე თვით ხრამამდინ, ხოლო სამის მხრით—მიუვალი ხრამის და ჭივჭავის ხევნი. რამდენი ნანგრევებია ამ პაწაწა ალაგზე! აგერ აბანოს ნაქცევი, რომლის კედლებიდამ გამოჩანან სუფთად ნაკეთი თიხის მილები; აგერ წყლის საგუბარი აუზები, ისინი კიდეც ამსილან მცენარეებით; აი ეკლესიათა ნანგრევნი, მათში ზოგან კიდევ შენახულა უწინდელი ნახატები; აი სამშვილდის სიონიც, რომელიც დანგრეულიც კი ცხადად გვიჩვენებს ამშენებლების სასოებას და მხნეობას, მაგრამ ჟამს თითქო ესეც ენანება: ამოუშლია ეკლესიაზე ირგვლივ ნაწერიც კი, რომ შთამომავლობას დაუკარგოს მასზე ცნობები.—შეხედე...

მაგრამ ამას რას ეხედავ!? წმიდა ადგილნი, ძველნი ეკლესიანი—ნაშთნი ჩვენის წარსულისა,—ესე გავერა-

---

*) ერთი ამ საფლავის ქვათაგანი, შეკაზმული ცხენის სახით, არის გამოქანდაკებული; ქვის გვერდებზე გამოჭრილია იარაღი, კულა, მიმინო... ამ ჯურის ქვა თბილისის მუზეუმის შესავალში ჰგდია, მაგრამ სამშვილდისა უფრო მთლად არის შენახული. ავტ.

იდვას ხარჯი დესიატინაზედ 1 მანათიდამ 2 მანათამდე, და ვისაც ნახევარ დესიატინაზედ ნაკლები ვენახი აქვს, იგი სრულიად განთავისუფლდეს. ლამბაროვი იმ აზრისა იყო, რომ წვრილი ვენახის პატრონები სრულებით განთავისუფლდენ აქციზისაგან. ორივე ეს პირნი ამტკიცებდენ, რომ შეღავათის მიცემით არამცთუ არას დაჰკარგავს მთავრობა, ბოლოს მოგებაშიაც დარჩება, რადგან აქციზის შემავიწროებელი წესები წარმოებას ამცირებენ და ხალხის ეკონომიურს მდგომარეობასაც მეტის-მეტად ავნებენ.

ამ საგანზედ უკანასკნელად მოლაპარაკება დაინიშნა პარასკევს საღამოსათვის.

უცხოეთი

— როგორც ამ უკანასკნელს ჟამს მოსული ტელეგრამებიდგან ვტყობილობთ, ბეკკერ-ფაშა ქ. ტოკართანაც დაუმარცხებიათ აჯანყებულებს. ბეკკერ-ფაშას უნდოდა თურმე ეს ქალაქი გაენთავისუფლებინა მტრისაგან, მაგრამ ბრძოლის წინადღესვე ყველა დარწმუნებული იყო, რომ ვერას გახდებოდა იგი აჯანყებულებთან; თუმცა ბეკკერ-ფაშამ კარგად იცოდა, რომ მტერს იმაზედ ბევრად მომეტებული ჯარი ჰყავნდა, მაგრამ მაინც კიდევ გაბედა მასთან შებმა, რადგანაც ჰფიქრობდა, რომ აჯანყებულებთ შორის არავითარი რიგი და წესი არ იქნება და ამისგამო იმედეულობდა— იქნება დავამარცხოვო. ამას გარდა, ბეკკერ-ფაშას იმედი ჰქონდა, რომ მას დაეხმარებოდენ ზოგიერთი არაბთა თემნიც, რადგანაც ეს უკანასკნელნი ჰპირდებოდენ მას შველას; მაგრამ არაბებმა არ შეასრულეს თავისი სიტყვა, როგორც ამბობენ, იმიტომ, რომ ერთმა აჯანყებულთა მოთავემ, ოსმან-დაჰმამ, ურჩივა თურმე მათ არ დაეღვარათ თავიანთ მემამულეთა სისხლი. ინგლისური გაზეთების სიტყვით, ქაიროში და სუაკიმში სრულიად არავისა ჰქონდა იმედი, თუ ეს არაბები დაეხმარებოდენ ბეკკერს. აჯანყებულების რიცხვი ამ ბრძოლაში 20000 კაცამდინ ყოფილა, ხოლო ბეკკერ-ფაშას სულ 3750 კაცი ჰყოლია.

ეჭვი არ არის, რომ ბეკკერ-ფაშას დიდი იმედი არ ექნებოდა, თუ ის დაამარცხებდა მტერს იმ ძალით, რა ძალაც მას ჰყოლია, მაგრამ მაინც კიდევ შეუთვლია აჯანყებულებისთვის ბრძოლის წინად—სისხლის დაუღვრელად დამმორჩილდით და მეც ჩემის მხრით სულყველას გაპატიებთ დანაშაულსაო. ბეკკერ-ფაშას სდომებია ამ სულგრძელების გამოჩენით მოეტყუებინა მტერი, ვითომც მას დიდძალი ჯარი ჰყავს და სრულიადაც არ ეშინიან ბრძოლისა, მაგრამ აჯანყებულებს წინადვე სცოდნიათ ჯაშუშებისაგან, რა ძალაც ჰყავს მას და ამისათვის ყურადღებაც არ მიუქცევიათ მისი წინადადებისთვის.

მახდის მომხრეთ ისეთი შესანიშნავი ჯაშუშები თურმე ჰყავთ, რომ სრულიად არაფერი გამოეპარებათ. ამას წინად ერთი ამ ჯაშუშთაგანი დაუჭერიათ სუაკიმის მახლობლად. ქალაქიდგან შეენიშნათ, რომ ქალაქის გარედ ვიღაც პირქვე წევს. ზავიდა თურმე ქალაქიდამ რამდენიმე სალდათი, წამოეპარნენ უკანიდგან პირქვე მწოლიარე კაცს და დაიჭირეს. ის აღმოჩნდა 15-16 წლის არაბის ბიჭი, რომელიც დიდ-ხანს თურმე არა ნებდებოდა და დიდ-ხანს თურმე იგერებდა მათ შუბით, რომელიც მისს ერთად-ერთს იარაღს შეადგენდა. ბოლოს სასიკვდილოდ დაიჭრა და მაშინ შეიპყრეს სალდათებმა და, რადგანაც შეატყეს, რომ მას დიდიხნის სიცოცხლე აღარა ჰქონდა, ჰკითხეს თურმე— ხომ არა გინდარაო. ამაზედ დაჭრილმა ყმაწვილმა უპასუხა ამპარტავნულად: «მე ის მინდა, რომ ამ ჩემი შურით ერთი ეგვიპტელი კიდევ მომეკლა».

— ერთის გაზეთის კორესპონდენტს ამას წინად უნახავს არაბი-ფაშა ცეილონის კუნძულზე და შემდეგი საუბარი ჰქონია მასთან:

— შეჩვეულია, გეცოდინებათ თქვენ, რა ნაირადაც იმარჯვებს სუდანში მახდი,—უკითხავს კორესპონდენტს.

— მე არაფერი არ ვიცი მახდის მოქმედებაზე იმის გარდა, რასაც გაზეთებში ვკითხულობთ, — მიუგია არაბი-ფაშას.

— თქვენის აზრით, როგორ უნდა ვიგულისხმოთ მახდის მოძრაობა; ხომ არ არის ეს მოძრაობა რევოლიუციის დასაწყისი, რომელსაც შეუძლიან შორს გავრცელდეს?

— არა,—ეს მოძრაობა განსაკუთრებით სარწმუნოებრივი მოძრაობა არის.

— თქვენ იცნობდით მახდის?

— დიაღ, ვიცნობ. ის არის ფრიად ნიჭიერი და ძლიერი ხასიათის კაცი. იმას ჰყავს 150,000 ბუნებითი მეომარი; საზოგადოდ მახდი ისეთს ძალას წარმოადგენს, რომელთან ბრძოლა ადვილი საქმე არ არის.

— ეგვიპტის მმართებლობას შეუძლიან მასთან ბრძოლა, თუ ვერა?

— მე მგონი, რომ შეუძლიან.

— საფიქრებელი ხომ არ არის, რომ ეგვიპტელები დაამარცხოს იმან?

— ვერ დაამარცხებს, ვიდრემდის ინგლისი თავის ჯარებს არ გაიყვანს ეგვიპტიდგან.

— შეიძლება თუ არა, რომ მახდი საკუთრად ეგვიპტეზე მივიდეს.

— მაგისი-კი რა მოგახსენოთ; მე არ ვიცი მაჰომედ-ახმედის (მახდის ნამდვილი სახელია) საიდუმლო განზრახვანი და ამისთვის მაგაზე ვერას გეტყვით.

— როგორ ჰფიქრობთ: ჩამოეცლებიან ეგვიპტეს სუდანის სამფლობელონი თუ არა?

— სუდანი ეხლაც არ არის ხედივისა და თავის დღეშიც აღარ გახდება ის ეგვიპტის პროვინციად,—მიუგო არაბი-ფაშამ: მაგრამ სუდანი რომ ჩამოეცალოს, ამით ეგვიპტეს არამცთუ არაფერი დააკლდება და არ შესუსტდება იგი, არამედ უფრო გაძლიერდება, რადგანაც იმ ძალას, რომელსაც აქამდინ სუდანს ახმარებდა, შინაურს საქმეებზე მოიხმარებს.

წერილი რედაქტორთან.

ბ. რედაქტორო!

«დროების» მე-19 ნომერში დაბეჭდილია ბ. ესებუას *) წერილი, რომელშიაც გვაუწყებს: 1) ვითომც იმან მომაბარა ჩემს სასწავლებელში თავისი შვილი 14 ოქტომბერს 1881 წელსა; მე-2) ვითომც მე აღვუთქვი, რომ მისი შვილი უეჭველად მიღებული იქნება გიმნაზიაში; და მე-3) ვითომც მისმა შვილმა დაჰყო ჩემს სასწავლებელში 17 თვე და მის მომზადებაში გამოვართვი 652 მანეთი.

ბ. ესებუამ დააბინავა თავისი შვილი პანსიონში, რომელიც მე გამართული მაქვს ჩემს სასწავლებელთან, 14 ოქტომბერს კი არა, არამედ სეკტემბერში 1881 წ., ესე იგი სასწავლო წლის დასაწყისში, ხოლო 14 ოკტომბერს იმან შემოიტანა პირველი გადასახადი ფული საზრდოობისა და სწავლის ფასად.

სასწავლებელში ყმაწვილების მიღების ჟამს მშობლებს როდი ვინმე უდებს აღთქმას, რომ მათი შვილები უსათუოდ მიღებულნი იქნებიან მმართებლობის სასწავლებლებში; მაშ არც მე, და არც სხვას ვისმეს შეეძლო მიეცა ისეთი აღთქმა ბ. ესებუასთვის. ეს არის მხოლოდ, რომ ყმაწვილებს საშუალება ეძლევათ, დადგენილი პროგრამის თანახმად გაიარონ კურსი უმეტეს ნაწილად მმართებლობის სასწავლებელთა მასწავლებლების ხელმძღვანელობით.

ბ. ესებუას შვილმა დაჰყო სასწავლებელში მთელი ორი სასწავლო წელიწადი, ე. ი. 19 თვე და არა 17,—წელიწადი რომ სექტემბრიდამ 15 ივნისამდის ჩავაგდოთ. თანახმად სასწავლებლის წესდების მე-20, 21, 22 და 23 მუხლებისა, ბ. ესებუას უნდა გადაეხადა პირველი წლის ფასად 329 მანეთი, ხოლო მეორისა 316 მანეთი; გარნა იმან პირველი წლის სრული ფასი შემოიტანა, მეორე წლისა კი გადაიხადა მხოლოდ 288 მანეთი და დანარჩენი 28 მანეთი ჯერაც არ გადაუხდია. ამ ანგარიშით იმას მოუცია 652 მანეთი კი არა, არამედ 617 მანეთი. და მარტო მომზადებისთვის კი არა, როგორც თითონ ბრძანებს თავის წერილში, არამედ საზრდო-საცხოვრებელში და სწავლაში. ბ. ესებუა განზრახ არას ამბობს იმაზედ, რომ მისი შვილი პირველი წლის განმავლობაში ცუდად სწავლობდა და ამიტომ მოსამზადებელი კლასის პირველ განყოფილებაში მეორე წელიწადსაც დარჩა; მხოლოდ მეორე წელიწადს დაიწყო რიგიანად სწავლა და მაშინ იყო გადაყვანილი მოსამზადებელი კლასის უფროს განყოფილებაში.

ბ. ესებუა გვიწყრება, რატომ ჩემი შვილი

*) გვარი წერილის ავტორისა მისივე ნებით არის გამოცხადებული.

რედ.

ნებულნი, გაუწმინდურებულნი, წაბილწულნი!.. შორს აქედამ... ამ ალაგს მოჰფენია ღვთის რისხვა... წარმოსთქვა მოულოდნელის მრისხანებით თანამგზავრმა და გაეშურა იქით, სადაც ხრამი და ჭიჭყვა იყრებიან ერთად. მე ჯერ ვერ მივხვდი მის მრისხანების მიზეზს, მაგრამ როცა შევიხედე შიგ ეკლესიების ნანგრევებში, არც მე მიამა: ეკლესიები გარდაექციათ თავშესაფარად საქონლისა და წაერყვნათ... სჩანდა, რომ მათ პრაქტიკული ხალხი დაჰპატრონებოდა (აწ სომხების ხელშია სამშვილდე) და ნანგრევებიდამ სარგებლობდა ისე, როგორც კი შესაძლებელი იყო.

მე მივედი თანამგზავრთან. ის გადამდგარიყო კლდის წაწვდილ ქიმზე; რომელსაც ერთის მხრით ჰბანს პატარა ჭავჭავა და მეორეს მხრით მრისხანე ქცია. მარცხნივ მოჩანდენ კლდეში გამოკვეთილი ქვაბები; მარჯვნივ პიტალო ნაპირი ქციის ხევისა. მაღლა, მაღლა, დინჯად, ამაყად ორბი დაცურავდა...

მზე ჩადიოდა, როდესაც გამოვემართენით ისევ ციხის კოშკებისაკენ. ციხის კედელზე ერთი ადგილიდამ შესაძლო ყოფილიყო ასვლა. ავედით ციხეზე და გარდავადექით მაღალ კოშკზე. ცა მართლად მოწმენდილი იყო. მოჰქროდა მცირე ნიავი. ჩამავალი მზის სხივები ოდნივ-ღა ანათებდენ ნანგრევებს.—«ნეტავი თქვენ, უცვლელნო სხივნო! თქვენ ერთ-გვარად მოჰფენთ ნათელს, როგორც აყვავებულ დიდებას, ისე მის უკანასკნელ ნაშთთა... თქვენ გრძნობას მოკლებული ხართ. რატომ კაციც ეგრე უგულო არ დაუბადნია ღმერთს; რად მიუცია მისთვის ზღვასავით მღელვარე გრძნობა, რომელიც ყოველ წამს ჰლამის ჩანთქას იგი»?!.—წარმოსთქვა ჩემმა თანამგზავრმა და ღრმად ჩაფიქრებული ჩამოჯდა ქვაზე. დღის მნათობი მიეფარა. აღმოხდა მნათობი ღამისა და მოჰფინა ვერცხლებრივ მოკამკამე სხივები დიდებულ ნაშთთ, რომლებზედ ეხლა ცხადად ჰსწერია: «წმიდა ჯვარი და ივერია», და მოჰფინა მათ ფანტაზიური სახე. დუმილს არღვევდა მხოლოდ ხრამის ჩხრიალი და ჭოტის თანაბარი მელანხოლიური ძახილი. ჩემი თანამგზავრი წამოდგა. მის დაჭმუნვებულ სახეს ცხადად დაეტყო სასო-წარკვეთილება, როდესაც მომიბრუნდა და წარმოსთქვა:

«ხედავ მამათგან რაღა დაგვრჩა?—მათ სამარენი
და მტერთაგანა შემუსვრილნი მათნი არენი»!

წავიდეთ აქედგან...

წარმოთქმულმა სიტყვებმა უნებურად ჩამაფიქრეს. ნუ თუ მართლა აღარა დაგვრჩენიარა მამათ სამარეებისა და მათ «შემუსვრილი არეების», მეტი, რომელსაც უწყალო ჟამი ადრე თუ გვიან განფანტავს, აღგვის პირისაგან ქვეყნისა, განაქრობს... ნუ თუ... მაგრამ ეს რა იდუმალი ნარნარი ხმაა?! ეს ვინ მასმენს გამაცოცხლებელ საიდუმლო სიტყვებს:

«გწამდეს, დგაწლი მამა-პაპათ არ განქრებიან;
გწამდეს, ეს მთენნი დიდებულნი კვლავ აღდგებიან:
მართლ-მადიდებელთ ჭეშმარიტი ღმერთი ძლიერი,
მოგფენთ თვის სხივსა, თვის სიუხვეს და თქვენი ერი,
ქრისტეს ჯვარისთვის წამებული, კვლავ განმრავლდება;
თქვენი სამშობლო დანგრეული კვლავ აღუგავდება»...

ბ. ბარნოვი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გიმნაზიაში არ მიიღესო, მაგრამ ეს წერილი სრულიად უსაფუძველოა, რადგან ჩემი სასწავლებლის მასწავლებელთაგან მოწაფეთა ცოდნის დაფასება გაღდებულებითი როდია მმართველობის სასწავლებელთა მასწავლებელთათვის. შეფიბრებითი გამოცდის მიზეზით საცარი როდია, რომ ხან-და-ხან რიგიანად მომზადებული უმაწვილი ვერ მიეღწიოს თავის მიზანს. ე'ლ'ეუს ამხანაგები ახლა წარმატებით განაგრძობენ თავიანთ სწავლას მმართველობის სასწავლებლის პირველ ორ კლასში.

ჩემი სასწავლებლის მიზანი ის არის, რომ უმაწვილები ბლომად შევიყვანო სახელმწიფო სასწავლებლებში, ამ მიზანს ბევრად თუ ცოტად გასრულებთ კიდეც: ჩვენი მოსწავლენი არათ, მოსამზადებელ კლასებში, არამედ უფროს კლასებშიაც შედიან და სწავლით საუკეთესო მოწაფეებთაც ირიცხებიან; ამ სიტყვის სიმართლეში ბ. ე'ლ'ეუს შეუძლიან დარწმუნდეს, თუ კი ინებებს და იკითხავს, სადაც ჯერ-არს.

ჩვენ თითონაც ვსწუხვართ ბატ. ესებუასათვის, რადგან, როგორც მისი წერილიდგანა სჩანს, ვალი აუღია თავის შვილის აღსაზრდელად, მაგრამ რა გუყოთ, რომ ყველანი ღონე მოკლებულნი ვართ მუქთად გავუზარდოთ შვილები.

ხოლო რაიცა შეეხება შეუსაბამო სიტყვებს, რომლითაც საყვა ბ. ესებუას წერილი, ამაზედ მწუხარების მეტი არა შეგვიძლიან რა, რომ თვით ბ. ესებუას აღმზრდელთ ვალის აღებისა შეჭმანებიათ, რომ ჩვეულებრივი ზრდილობა მაინც ესწავლებინათ იმისთვის.

უმორჩილესად გესოხოვ გაზეთების რედაქციებს, რომელთაც დაუბეჭდიათ ან დაბეჭდენ ესებუას წერილს, ამ პასუხსაც ნუ უგულებელ-ყოფენ.

ი. მელიგ-ბეგოვიანროვი.

ქ. თბილისი.

თებერვლის 1-სა დღესა 1884 წ.

ᲢᲔᲚᲔᲒᲠᲐᲛᲔᲑᲘ

(«ჩრდილოეთის საგენტოსი».)

1 თებერვალს.

ᲮᲐᲠᲙᲝᲕᲘ. იარმარკობა გათავდა. ზარალი ცეცხლის წაკიდებისგან 1½ მილიონი მანათია, მზღვეველ საზოგადოებათ იზარალეს: «იაკორმა» 120 ათასი, «სალამანდრამ» 120 ათასი «ჩრდილოეთი საშ» 270 ათასი, პირველმა რუსეთისამ მოსკოვის საზოგადოებასთან ერთად 620 ათასი, პეტერბერგისამ 40 ათასი, «რუსეთმა» და «ნადეჟდამ» 35 ათასი მანათი; ზოგი ზარალი ჯერ კიდევ არ გამოუკვლევიათ, რადგანაც პატრონები აქ არ არიან.

ᲜᲘᲟᲜᲘᲜᲒᲝᲠᲓᲘ. ცეცხლის წაკიდების გამო, რომელმაც გადასწვა გამოძიებელი კომისიის საქმენი, გუშინ ქალაქის საბჭომ განსაკუთრებელი კრება მოახდინა და აღმოსავლეთის ციმბირის გენერალ გუბერნატორს გაუგზავნეს ტელეგრამა, რომლითაც ატყობინებენ, რომ ცეცხლი განძრახიო წაკიდებული და სთხოვენ საგანგებო გამოძიების დანიშვნას საბჭო ამასთანავე აცხადებს ტელეგრამაში, რომ ის დიდის გულმოდგინებით დაეხმარება დანაშაულობის აღმოჩენას.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. მტკიცდება ის ცნობა, ვითომც ედინბურგის ჭერცოგს ებძანა ესკადრით წითელ ზღვაში წასვლა.

საზოგადოებათა პალატაში სჯიდენ ნორსკოტის წინადადებას, რომელიც მმართებლობის განკიცხვას თხოულობს; მაგრამ როდესაც გლადსტონმა ახსნა ინგლისის პოლიტიკა ეგვიპტის შესახებ, ამ წინადადების განხილვა სხვა დროსთვის გადასდვეს.

კაირიდგან გზავნიან სუაკიმში სამს ინგლისის ბატალიონს და გუსარების პოლკს, იქვე გზავნიან შოტლანდიის პოლკსაც, რომელსაც ინდოეთიდგან მოელიან. ნაბძანებია, თუ შესაძლო იქნება, ტოკარის გარნიზონს მიეშველნენ და წითელი ზღვის პორტები გაამაგრონ.

ᲠᲝᲛᲘ. ოფიციოზური სააგენტო «სტეფანი» იუწყება, რომ არაოდეს არავითარი საფუძველი არ ჰქონიათ იმ ხმებს, ვითომც ვატიკანის წინაშე წესდდებოდეს რუსეთის მისსია.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. გამოცხადებულია შემდეგი ტელეგრამა, რომელიც იმიერ კასპიის მაზრის უფროსს მოეწერია ხელმწიფე იმპერატორისათვის 31 იანვარს ასხაბადიდგან: «მაქვს ბედნიერება უქვეშევრდომლესად მოვახსენო თქვენს იმპერატორებითს დიდებულებას, რომ დღეს ასხაბადში მერვის თურქმენ ოთხი თემის ხანები და 24 წარმომადგენელი, რომელნიც ამორჩეულნი არიან ხალხისაგან—თვითეულს 2006 ალაჩუხზე თითო კაცი—თქვენი დიდებულების ქვეშევრდომნი გახდენ და დაიფიცეს კიდეც ამაზე მთელი მევრის ხალხის მაგივრად. ხანების და ხალხის წარმომადგენელთა სიტყვით, მერვის თურქმენები შეიქმნენ თქვენი დიდებულების ქვეშევრდომნი იმიტომ, რომ იმათ არ შეეძლიანთ თავისთავად არსებობა და დარწმუნებულნი არიან, რომ მხოლოდ თქვენი დიდებულების ძლიერს მმართებლობას შეეძლიან დაამყაროს მერვში წესიერება და კეთილდღეობა.

თანახმად სახელმწიფო რჩევის აზრისა, ამას იქით იმ მოწმობებზე, რომელნიც უფლებას ანიჭებენ ტრაქტირებში არაყის ყიდვისას გახსნილი ჭურჭლებიდგან, გადახდება: პირველი რიგის ადგილებში 200 მანეთი, მე-2 და მე-3 რიგის ქალაქებში 100 მან. ფინანსთა მინისტრს, თუ საჭიროება მოითხოვს, შეუძლიან ნება დართოს გახსნილი ჭურჭლიდგან არაყის ყიდვისა ქალაქებზე გაშორებულ სოფლების ტრაქტირებშიაც იმ კვალობაზე, როგორც 3 რიგის ქალაქებში; იმ პირთ, რომელთაც 1884 წლის მოწმობები ადებული აქვთ, უკან დაებრუნდებათ, რაც მომატებული ფული შეუტანიათ.

31 იანვარს რიაზანის, ტამბოვის და კერსკის გლეხების საადგილ-მამულო ბანკის განყოფილებათ დაიწყეს სესხის გაცემა.

ᲐᲗᲘᲜᲐ. ოსმალეთის მმართებლობა ამტკიცებს, რომ კრიტის კუნძულზე არავითარი აჯანყება არ მომხდარაო.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. გლადსტონმა აუწყა საზოგადოებათა პალატას—გორდონისგან მოვიდა ტელეგრამა, რომელშიაც იმედს აცხადებს, რომ ბერბერს და ხართუმს არავითარი საშიშროება არ მოელისო, თვითონ გორდონი გუშინ წავიდა ხართუმში და თან გავლენიანი მამასახლისები გაიყოლაო.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. გაზეთი «პატრი» იუწყება, რომ ანამში ქრისტიანებს სულ ერთიანად ხოცვენო; დიდ-კაცებისგან დაქირავებულნი ავაზაკთა ბრბონი ხოცვენ ქრისტიანებს, ანადგურებენ მათ სოფლებს და თანაც ამას იძახიან: «სიკვდილი, სიკვდილი ქრისტიანებს, სიკვდილი ფრანცუზებს»!

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

—

ᲑᲠ. ᲩᲐᲠᲙᲕᲘᲐᲜᲘᲡ ᲥᲐᲠᲗᲣᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘᲡ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲨᲘ ᲘᲡᲧᲘᲓᲔᲑᲐ ᲨᲔᲛᲓᲔᲒᲘ ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲬᲘᲒᲜᲔᲑᲘ:

ალი, მოთხ. ნ. ლომოურისა .	30 კაპ.
ლედა მაია, მოთხ. ს. მგალობლიშვილისა . . .	20 —
პედ-უკუღმართი ჯალაბობა, მოთხ. ალ. მირიანაშვილისა.	15 —
იოვანე შავთელი (ბიოგრაფია) ფ. მთაწმინდელისა . .	15 —
ნობათი, საუმაწვილო ჟურნალი, თითო 50 კაპ. მთელის წლის	4 მან.
ხომლი, გამოტ. გოგებაშვილისა	30 კაპ.
ქუნწულა, გამ. გოგებაშვილისა	40 —
Первый шагъ, ლ. აღნიაშვილისა	40 —
ანტონ ფურცელაძის ნაწერი, პირ. წიგნი.	1 მან.
ანატომია კაცისა, ალ. კვთელისა	15 კაპ.
საქართველოს ოხრება, (ისტ. ბროშიურა)	10 კაპ.
სამსარეულო, შედგ. ბარ. ჯორჯაძისაგან . . .	1 მან.

(5—4)

ᲘᲜᲒᲚᲘᲡᲣᲠᲘ ᲠᲙᲘᲜᲘᲡ ᲥᲐᲠᲐᲕᲝᲢᲔᲑᲘ

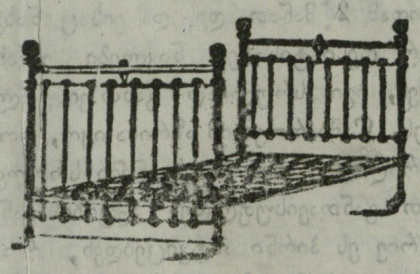

ერთის საწოლი 7 მანეთიდგან და ორის საწოლი 14 მანეთიდგან, მათი ლეიბები, ზღვის ბალახით გატენილი 5-დგან 8 მანეთამდინ. კიდევ შემდეგი ნივთები იყიდება 25%-თ უფრო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე: ბრიტანიის მეტალის ნივთებ[illegible]ები, საკარაქე, საშაქრე, ჩაისა და ტოდის კოვზები ჩანგლებითა, ფანდასი, დასადგმელი, ბირისაბანი, სტაქნები, სუფოვნიკი, საწუაო,-სკები, რიუმკები, გრაფინკები, საქაშური თეფშები, ბლუდები, სასალათეები, ტაშტები, სარძეკეები, სამარილეები, გარჩიტის საფუსკები, უნაგირები კაცისა და ქალისა, ალვირები, ხლისტები, ტანისამოსის დასაკიდებლები, საბალო მაკრატლები, ვაქსები, უთოები, წისქვილები, ხერხები, ქლიბები, კლიტეები, ინგლისის თოფები და რევოლვერები, ბიუები, ზარიადები, კაპსიულები, ხაფანგები, ნიჩბები, კატერპრუტები, საბნები, ჩულქები, წინდები, სუფრები, სალფეტკებისათვის რგოლები, ემალიანი ჭურჭელი, მურაბები, კამფეტები, ბიგუდები, სოუსები, ზღვის ბალახი, დიმიკიტონები და სხ. ინგლისურს მაღაზიებში №№ 156, 157, 158, 159 და 160. ამ ნომრებს ეურადღება მიაქციეთ. (100—55)

ᲘᲜᲒᲚᲘᲡᲘᲡ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐ

Maison de confiance

| შეადარეთ ჩვენი ჩაი | | |